

ΕΛΕΝΗ ΣΥΡΑΚΗ

Πολλές φορές ευχήθηκα
έστω να αγγίξω το όνειρο
όμως η ζωή δεν μου έκανε
ποτέ τη χάρη...

ΜΑΡΙΑΝΘΗ

Η σιωπή της προδοσίας

14^η ΧΙΛΙΑΔΑ

ΕΣΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΤΙΤΛΟΣ: Μαριάνθη, η σιωπή της προδοσίας
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ελένη Συράκη
ΣΕΙΡΑ: Ελληνική λογοτεχνία
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ - ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Ράνια Ζωίδου
ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Εκδόσεις Έξη
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Εκδόσεις Έξη

Copyright © Ελένη Συράκη
Copyright © 2014 Εκδόσεις Έξη

ISBN: 978-618-81634-9-2

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν.2121/1993, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται η κατ' οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και γενικώς αναπαραγωγή, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση σε οποιαδήποτε μορφή και εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη.

Εκδόσεις Έξη
Λουίζης Ριανκούρ 13
11523 Αθήνα
Τηλ.: 211 4111078
www.ekdoseiseksi.gr
email: info@ekdoseiseksi.gr

ΕΛΕΝΗ ΣΥΡΑΚΗ

ΜΑΡΙΑΝΘΗ
Η ΣΙΩΠΗ ΤΗΣ ΠΡΟΔΟΣΙΑΣ

Εκδόσεις Έξιν

Ξεριζωμός

Το μικρό χεράκι της έτρεμε κωμένο στη φαρδιά παλάμη του χατζη-Παναγή. Περιπατούσαν στην προκυμαία της Χώρας. Σχεδόν έτρεχε για να προφτάσει τον βηματισμό του. Η ανάσα της έβγαινε γρήγορη, λαχανιασμένη. Ο χατζη-Παναγής το κατάλαβε. Σταμάτησε και την κοίταξε. Της χαμογέλασε και της χάιδεψε το κεφάλι.

«Βιάζομαι, Μαριάνθη μου, να προφτάσω να σου αγοράσω καινούρια ρούχα και παπούτσια. Θέλω να είσαι το πιο καλοντυμένο παιδί στο χωριό. Να σε βλέπουμε και να σε καμαρώνουμε, εγώ και η χατζήδαινα».

Το μαγαζί που μπήκαν ήταν σκοτεινό. Είχε δυο ξύλινους πάγκους αριστερά και δεξιά και στη μέση έναν διάδρομο. Τους τοίχους σκέπαζαν ράφια που έφταναν ως το ταβάνι, γεμάτα τόπια με υφάσματα.

«Καλώς τους», είπε ο μαγαζάτορας. «Ίντα μπορούμε να κάμομε για σας;»

«Θέλω υφάσματα να ράψομε ρούχα για το παιδί».

Ο μαγαζάτορας τους κοίταξε. Ένα μικρό κοριτσάκι τεσσάρων πέντε χρονών -τόσο το έκοψε το μάτι του- ντυμένο μ' ένα φτωχικό φουστάνι και μια μίζερν φθαρ-

μένη ζακέτα. Τα μανίκια άρχιζαν πέντε δάχτυλα πάνω από τον καρπό, σημάδι πως δεν ήταν δική της. Δεν χρειαζόταν να είναι κάποιος έξυπνος για να καταλάβει πως ήταν αποφόρι. Αντίθετα, ο άνδρας που το κρατούσε από το χέρι ήταν ντυμένος πλούσια. Φορούσε μαύρη τσόχινη νησιώτικη βράκα, πολύχρωμο μεταξωτό ζωνάρι, τυλιγμένο πολλές φορές γύρω από τη μέση του, άσπρο πουκάμισο χωρίς γιακά και σταυρωτό μαύρο γιλέκο κεντημένο περίτεχνα με μαύρη μεταξωτή κλωστή. Στο κεφάλι του φορούσε μαύρο φέσι από τσόχα κι αυτό. Σίγουρα τον φυσούσε τον παρά. Η τελευταία διαπίστωση γέμισε χαρά τον μαγαζάτορα.

«Να σας δείξω».

Με επιδέξιες κινήσεις κατέβασε αρκετά τόπια ύφασμα. Τα άπλωσε πάνω στον πάγκο. Ήταν πολύχρωμα, άλλα με λουλούδια, άλλα με ρίγες.

«Αυτά είναι πολύ καλή ποιότητα, δεν ξεβάφουν και αντέχουν στη σκάφη».

«Μαριάνθη, ποια σου αρέσουν;» ρώτησε ο χατζη-Παναγής.

Η Μαριάνθη σήκωσε το κεφάλι και τον κοίταξε με απορημένο βλέμμα. Πρώτη φορά τη ρωτούσαν αν της άρεσε κάτι. Κανείς ως τώρα δεν ζήτησε για κάτι τη γνώμη της. Σήκωσε τους ώμους, κατέβασε το κεφάλι κι ένα «δεν ξέρω» ίσα που ακούστηκε.

«Εντάξει, κόψε από αυτά εδώ», είπε ο χατζη-Παναγής και έδειξε τέσσερα τόπια. Τα τρία είχαν για σχέδια χρωματιστά λουλούδια, ενώ το τέταρτο ήταν ταφτάς κόκκινος με πρασινογάλαζες αποχρώσεις.

«Πολύ καλό γούστο έχετε, κύριε. Μήπως θα θέλα-

τε ύφασμα για νυχτικά και εσώρουχα;» ρώτησε ο καταστηματάρχης.

«Βέβαια, πώς δεν το σκέφτηκα; Από αυτά εγώ δεν έχω ιδέα. Η κυρά τα κανονίζει. Κόψε όσο πανί χρειάζεται για τρεις αλλαξιές».

Ο μαγαζάτορας χαρούμενος για το κελεπούρι που μπήκε στο μαγαζί του, έκοψε και δίπλωσε τα υφάσματα, τα τύλιξε σ' ένα χαρτί, τα έδεσε με ένα κομμάτι σπάγκο και τα έδωσε στον χατζη-Παναγή που, χωρίς παζάρια, πλήρωσε όσα του ζήτησαν.

«Να μας ξανάρθετε. Το μαγαζί μου είναι δικό σας. Θα χαρούμε να σας βλέπουμε συχνά. Σας ευχαριστούμε».

Με τεμενάδες τους ξέβγαλε ως τον δρόμο.

Ο δρόμος που περπατούσαν ήταν στενός. Είχε μαγαζιά και από τις δύο πλευρές με όλων των ειδών τα εμπορεύματα. Ρούχα, γυαλικά, παπούτσια, κρέατα, ψάρια, όσπρια, σύκα, ποτά, γλυκά. Μπήκαν σε ένα παπουτσίδικο. Την έβαλαν να καθίσει σε ένα σκαμνί κι έφεραν μπροστά της πολλά παπούτσια. Της έβγαλαν τα μαύρα πέδιλα που φορούσε -ήταν άσπρα βαμμένα μαύρα με μπογιά. Αυτά όμως δεν ήθελαν να αλλάξουν χρώμα. Πεισματικά έδωχναν το πρόσθετο και φανέρωναν το δικό τους.

«Κύριε, θα πρέπει να τα πάρετε λίγο μεγαλύτερα. Στα παιδιά τα πόδια μεγαλώνουν γρήγορα», είπε ο παπουττής.

«Ναι βέβαια, έχεις δίκιο. Θα πάρουμε αυτά εδώ τα άσπρα τα κλειστά και αυτά τα πέδιλα». Πλήρωσε χωρίς παζάρια και άκουσαν ξανά τις ευχαριστίες του παπουτσί.

«Σίγουρα θα πεινάς. Πάμε να φάμε λουκουμάδες», είπε στο παιδί ο χατζη-Παναγής.

Πήγαν στο Βουνάκι. Κάθισαν σε ένα μικρό, στρογγυλό, σιδερένιο τραπεζάκι. Ένα γκαρσόνι ήρθε να πάρει παραγγελία.

«Δυο μερίδες λουκουμάδες. Με μπόλικο μέλι. Μην το τσιγκουνευτείς».

Θεόρατοι πλάτανοι έσκιαζαν το μέρος που κάθισαν. Στα δεξιά τους υπήρχε μια μαρμαρίνη πολυγωνική κατασκευή με πολλές θρύσες, από όπου έτρεχε λιγοστό πολύτιμο νερό, που το μάζευαν σε τενεκεδένιες σίκλης*. Όταν γέμιζαν, τις έπαιρναν, έβαζαν κάποια άλλη στη θέση τους, και τις πήγαιναν στα καφενεία και στα ζαχαροπλαστεία που υπήρχαν εκεί γύρω.

Ήρθαν οι λουκουμάδες. Στρογγυλοί, με μια τρύπα στη μέση, χρυσοκίτρινοι. Μοσχομύριζαν κανέλα και μέλι. Ο χατζη-Παναγής έκοψε έναν σε μικρά κομμάτια και της έδωσε να τον φάει. Έπιασε το πιρούνι, τσίμπησε ένα κομμάτι και το έβαλε στο στόμα της. Άρχισε να το μασάει μηχανικά. Η μπουκιά δεν κατέβαινε. Ένας κόμπος τής έκλεινε τον λαιμό, ενώ τα μάτια της γέμισαν δάκρυα που άρχισαν να κυλάνε στα μάγουλά της. Το κορμάκι της έτρεμε από τους λυγμούς. Ο χατζη-Παναγής τα 'χασε. Δεν ήξερε τι έπρεπε να κάνει. Ήταν σαράντα τεσσάρων χρονών και πρώτη φορά βρισκόταν μόνος του με ένα παιδί.

«Γιατί κλαις τώρα; Δεν είπαμε πως δεν θέλω να στεναχωριέσαι; Δεν θέλεις να φας τους λουκουμάδες; Μην τους φας. Θέλεις κάτι άλλο; Μέντες, παστέλι, χαλβά, πες μου τι θέλεις κι εγώ θα σου το αγοράσω».

* Κουβάδες.

«Τη μαμά μου θέλω».

Η φωνούλα της σιγανή, μόλις που ακούστηκε. Ήταν όμως αρκετή για να μπει σαν μαχαιριά στα στήθη του αγαθού νησιώτη.

«Τη μαμά σου; Τώρα δεν μπορώ να σου τη φέρω, στο υπόσχομαι όμως, το καλοκαίρι θα τους στείλω μήνυμα να έρθουν και η μαμά σου και τα αδέρφια σου. Έλα, σκούπισε τα μάτια σου και πάμε να βρούμε το Γιωργί να μας πάει στο χωριό με το κάρο».

Το Γιωργί το βρήκαν σ' ένα πλάτωμα στο Ριζάρι. Το κάρο του ήταν ζεμένο στο μουλάρι. Πάνω στα σανίδια του κάρου ήταν στρωμένη μια κουρελού. Δυο κοφίνια γεμάτα με τις παραγγελιές των χωριανών ήταν δεμένα με σκοινί σε μιαν άκρη. Ο χατζη-Παναγής τη σήκωσε στα χέρια και την ανέβασε. Πάτησε σε ένα βαρέλι και ανέβηκε κι αυτός.

«Γιωργί, περιμένουμε κανέναν άλλο;»

«Ναι, χατζη-Παναγή. Τον Νικολή της Αγόραινας και φύγαμε».

«Κάθεσαι καλά, Μαριάνθη;» γύρισε και ρώτησε το παιδί. «Έλα, άπλωσε τα πόδια σου. Ακούμπησε πάνω μου. Μην ντρέπεσαι. Δεν είπαμε πως τώρα πια είμαι ο μπαμπάς σου;»

Ο μπαμπάς της. Ο καλός της ο μπαμπάς. Που μύριζε βασιλικό και καπνό σέρτικο. Που την έπαιρνε στα χέρια του και τη σήκωνε ψηλά, να πιάσει τ' άστρα και το φεγγάρι. Που τραγουδούσε τραγούδια μακρόσυρτα, παραπονιάρικα και γέμιζε τον αέρα με τη βαριά φωνή του. Όταν τη σήκωσαν για να τον φιλήσει τελευταία φορά, πάλι μύριζε βασιλικό. Όχι καπνό. Μόνο βασιλι-

κό. Δεν τραγουδούσε ο ίδιος αλλά οι γυναίκες γύρω του, τραγούδια παραπονεμένα και μακρόσυρτα. Τραγούδια ανάκατα με κλάματα και οιμωγές.

Ο Νικολής της Αγόραινας ήρθε. Ανέβηκε κι αυτός στο κάρο. Ο Γιωργής μ' ένα σάλτο βρέθηκε στο σανίδι, στο μπροστινό μέρος του κάρου, έπιασε στα χέρια τα χαλινάρια, τα τράβηξε και το μουλάρι μαθημένο ξεκίνησε. Περνούσαν μέσα από δρόμους πολύβουους. Κάρα, μουλάρια φορτωμένα, άλογα με τους καβαλάρηδες, πραγματευτές, πεζοί, όλοι μαζί αχταρμάς προσπαθούσαν ν' ανοίξουν δρόμο για να πάνε στη δουλειά τους. Το μουλάρι περπατούσε αργά. Η Μαριάνθη με τα μάτια ολάνοιχτα κοιτούσε τα ψηλά δίπατα σπίτια με τους ωραίους κήπους και τα μεγάλα μπαλκόνια. Καθώς έβγαιναν από τη Χώρα, η κίνηση αραιώνει. Το καλύτεριμι χάθηκε και έδωσε τη θέση του σε έναν ανώμαλο δρόμο γεμάτο πέτρες και λακκούβες. Το κάρο τρανταζόταν και έριχνε το κορμάκι της σαν άδειο σακί απ' εδώ κι απ' εκεί. Χτυπούσε στο ξύλο και πονούσε. Χωρίς να το καταλάβει έγειρε πάνω στον χατζη-Παναγή. Έκλεισε τα μάτια της. Στ' αυτιά της αντηχούσε το πνιχτό κλάμα της μάνας της και η κραυγή της «Μαριαθώ μου», καθώς κρατημένη από το χέρι του χατζη-Παναγή χανόταν στη στροφή του δρόμου. Πώς την ανέβασαν σ' ένα κάρο, πώς έφτασαν στον Τσεσμέ, πώς την έβαλαν σε μια βάρκα που τους έφερε στη Χίο, δεν μπορούσε να τα ξεδιαλύνει. Ήταν όλα μπερδεμένα στο μυαλό της. Θυμόταν μόνο πως ήθελε να φωνάξει, να τρέξει, να γυρίσει πίσω και να χωθεί στην αγκαλιά της μάνας της. Ήθελε ν' αγκαλιάσει την Περσεφόνη, την αδελφή της, να βρεθεί στο αμπέλι με τον Παράσχο,

τον αδελφό της. Τα μάτια της γέμισαν δάκρυα που κυλούσαν βουβά πάνω στο μαύρο τοίτινο φουστανάκι. Τα σκούπισε με την ανάποδη του χεριού της και ρούφηξε τη μύτη της. Ο χατζη-Παναγής δεν μίλησε. Την άφησε να κλάψει. Έβγαλε μόνο το μαντίλι του και της σκούπισε το πρόσωπο. Με τις παλάμες του έστρωσε προς τα πίσω τις ατίθασες ξανθές μπουκλές που έπεφταν στο μέτωπό της. Τα μαλλιά της ήταν πλεγμένα κοτσίδες με μια χωρίστρα στη μέση. Στην άκρη για να μη λυθούν ήταν δεμένη μαύρη κορδέλα. Πενθούσε. Πενθούσε τον θάνατο του πατέρα της.

Μετά τον θάνατό του, όλος ο κόσμος τους βάφτηκε μαύρος. Μαύρα τα ρούχα τους, μαύρες και οι καρδιές τους. Ήταν λεβέντης, ασίκης, τριάντα δυο χρονών παλικάρι ο Μήτσος ο Τραβέρσας με τ' όνομα. Δούλευε στον ταρσανά του Σταύρου από το Μελί, κοντά στη σκάλα στο Κιόστε. Την κυρά του την Αρετή την πήρε από έρωτα. Την είδε στο πανηγύρι στην Κάτω Παναγιά και αμέσως η καρδιά του κλότσησε άγρια στο στήθος του.

«Αυτή θα πάρω», είπε μόνος του.

Ρώτησε γι' αυτήν. Έμαθε πως τη λένε Αρετή, πως ήταν ορφανή από πατέρα. Η ίδια και η μάνα της δούλευαν στα κτήματα των νοικοκυραίων για να ζήσουν. Είχε δυο μεγαλύτερα αδέρφια που έφυγαν πριν χρόνια για την Αμερική και από τότε δεν έδωσαν σημεία ζωής. Άλλοι είπαν πως το καράβι που τους πήγαινε στην Αμερική βούλιαξε στον ωκεανό, άλλοι πως πήραν τον κακό δρόμο και άλλοι πως τους σκότωσαν. Ότι κι αν τους συνέβη, δεν ήταν καλό. Όλοι τους είχαν ξεγραμμένους. Όλοι εκτός από τη μάνα τους. Όταν έφτανε χαμπέρι

στο σπίτι κάποιου ξενιτεμένου πήγαινε και ρωτούσε:

«Γράφει τίποτες για το Κωσταντό μου και για το Μιχαλιό μου;»

«Όχι, κυρά Περσεφόνη. Πάντως μη στεναχωριέσαι. Όταν στείλω απόκριση, θα του μηνύσω να ενδιαφερθεί για τα παιδιά σου».

Έφευγε με σκυμμένο κεφάλι η κυρά Περσεφόνη. Κατέβαζε τη μαύρη μαντίλα ως κάτω να της σκεπάζει το πρόσωπο. Ήξερε πως ήταν μάταιο να περιμένει σημάδι ζωής από τους γιους της. Αλλά ήλπιζε. Ήλπιζε και περίμενε. Ο δάσκαλος μια φορά της είπε:

«Να ελπίζεις, κυρά Περσεφόνη. Η ελπίδα πεθαίνει πάντα τελευταία».

Τι σήμαινε αυτό, δεν ήξερε. Αλλά αφού το 'πε ο δάσκαλος που ξέρει πολλά γράμματα, κάτι καλό θα ήταν. Περπατούσε σκυφτή. Η μαύρη μαντίλα έριχνε τη σκιά της και μαύριζε τον κόσμο. Όλα για την κυρά Περσεφόνη ήταν μαύρα. Μαύρο το παρόν, μαύρο το παρελθόν, μαύρο το μέλλον. Χήρεψε νέα και κουράστηκε να αναστήσει τα παιδιά της. Τη δουλειά δεν τη φοβήθηκε. Τώρα τελευταία όμως δεν αισθανόταν καλά. Αρκετές φορές τα γόνατά της λύγιζαν, τα μάτια της μαύριζαν και ένιωθε να χάνει τον κόσμο. Αλλά πού λεφτά για γιατρούς και φάρμακα; Ό,τι πει ο Θεός. Τον εαυτό της δεν τον λογάριαζε. Μόνο για την Αρετή νοιαζόταν. Πού θα την άφηνε έρημη και μοναχή δεκάξι χρονών κοπέλα; «Ας βρεθεί, Θεέ μου, ένα καλό παιδί να τη στεφανωθεί πριν κλείσω τα μάτια μου!»

Γιατί καταλάβαινε πως ήταν λίγα τα ψωμιά της. Δεν της έμενε πολύς καιρός να ζήσει. Έτσι, όταν ο Μήτσος ο

Τραβέρσας τη ζήτησε σε γάμο, πίστεψε πως ο Θεός άκουσε τις προσευχές της και τον έστειλε. Ούτε στον γάμο της Αρετής δεν έβγαλε τη μαύρη μαντίλα. Μόνο όταν φίλησε τα στέφανα έβαλε πάνω από αυτήν ένα άσπρο πανί.

Δεν έζησε πολύ. Επτά μήνες μετά τον γάμο, κι ενώ η Αρετή ήταν έγκυος πέντε μηνών, η κυρά Περσεφόνη πέθανε. Τη βρήκαν νεκρή στο κρεβάτι της. Κάτω από το μαξιλάρι της είχε μια φωτογραφία με τον Κωνσταντή και τον Μιχάλη, οχτώ και έξι χρονών αντίστοιχα. Την είχε τραβήξει ένας πλανόδιος φωτογράφος, όταν πέρασε πριν χρόνια από την Κάτω Παναγιά. Ήταν η μοναδική φωτογραφία των παιδιών της, ξεθωριασμένη από τον χρόνο και σκισμένη στις άκρες.

Έτσι η Αρετή έμεινε μόνη. Χωρίς γονείς και αδέρφια. Μόνο με τον Μήτσο. Ευτυχώς ο άντρας της ήταν καλόγνωμος, εργατικός, κουβαλητής, νοικοκύρης. Στο σπίτι τους δεν ακούστηκε ποτέ βαριά κουβέντα. Κάθε πρωί φιλούσε τη γυναίκα του, έβαζε ένα κλωνί βασιλικό στ' αυτή και κινούσε για τον ταρσανά. Έμεναν στο Κιόστε, στην Αγιά Παρασκευή, για να είναι κοντά στη δουλειά του. Σκληρή δουλειά, ώρες ατελείωτες να πριονίζει, να πλανίζει τα ξύλα, να καρφώνει, να καλαφατίζει, να τοποθετεί τα βάζια*. Δούλευε με διάθεση και μεράκι.

«Τι θα έκανα χωρίς εσένα, βρε Μήτσο;» του έλεγε ο Σταύρος ο Μελιώτης. «Τα παιδιά που μου 'δωσε ο Θεός είναι κορίτσια. Οι γαμπροί δεν ξέρουν τη δουλειά και ούτε θέλουν να τη μάθουν. Μια μέρα σε σένα θα μείνει ο ταρσανάς».

* Τα ξύλα που στερεώνονται τα πλεούμενα όταν τραβιούνται στα καρνάγια.

Δούλευε με όρεξη ο Μήτσος αποβλέποντας κάποτε να γίνει το αφεντικό. Γέννησε η Αρετή το πρώτο τους παιδί. Το έβγαλαν Περσεφόνη. Δύο χρόνια αργότερα ήρθε ο Παράσχος και μετά η Μαριάνθη. Το στερνοπούλι τους. Ίδια η μάνα της. Ξανθά μαλλιά και πρασινογάλαζα μάτια. Άσπρο διάφανο δέρμα και γλυκό χαμόγελο. Όταν γελούσε, φωτιζόταν η πλάση και ο ουρανός γέμιζε πουλιά. Ο Μήτσος την ξεχώριζε από τα άλλα του παιδιά.

«Τη Μαριάνθη, γυναίκα, όταν την παντρέψουμε, θα μας δώσουν προίκα, δεν θα δώσουμε εμείς».

«Καλότυχα να είναι Μήτσο μου», έλεγε η Αρετή, που κρυφά σταυροκοπούσε το παιδί και έφτυνε στον κόρφο της. Την τρώμαζε τόση ευτυχία. Φοβόταν το κακό μάτι. Έκαιγε γαρίφαλα, λιβάνι, λουλούδια από τον Επιτάφιο. Να ξορκίσει το κακό. Όμως το κακό ήρθε. Ένα μεγάλο κομμάτι ξύλο έπεσε πάνω στον Μήτσο και του έλιωσε τα πόδια. Τον έφεραν στο σπίτι μισοπεθαμένο. Έζησε τρεις μήνες μαρτυρικούς, με αφόρητους πόνους. Ο λεβεντόκορμος άντρας έσβηνε μέρα με την ημέρα. Έφυγε και άφησε ολομόναχη την Αρετή και ορφανά τα παιδιά του. Τα μάζεψε σαν την κλώσα που μαζεύει κάτω από τις φτερούγες της τα κλωσόπουλα, φόρτωσε τα λιγοστά υπάρχοντα του σπιτιού σ' ένα κάρο και γύρισε στο πατρικό της στην Κάτω Παναγιά. Βρήκε το σπίτι σε κακά χάλια. Οι πόρτες έχασκαν, οι τοίχοι είχαν ξεφτίσει, τα κεραμίδια τα είχε πάρει ο αέρας. Ας είναι καλά οι χωριανοί. Χωρίς να το ζητήσει η ίδια, έτρεξαν και τη βοήθησαν, άλλος γιατί το ήθελε, άλλος από περιέργεια και οίκτο, αλλά όλοι με ανακούφιση, γιατί η συμφορά

χτύπησε το σπίτι κάποιου άλλου και όχι το δικό τους. Η Αρετή άρχισε να δουλεύει σε όποια δουλειά έβρισκε. Όσο όμως σκληρά κι αν δούλευε, η αμοιβή της ίσα που έφτανε για το μεσημεριανό φαγητό. Είχε ξεμάθει τη βαριά δουλειά. Η μέση της πιανόταν, τα πόδια της πονούσαν, τα χέρια της έσκαγαν και μάτωναν. Δούλεψε στον θερισμό, στα καπνά, στο μάζεμα των σύκων, στον τρύγο, στη σταφίδα, στο μάζεμα των ελιών. Μετά ήρθε ο χειμώνας. Κρύος, παγωμένος, ατελείωτος. Δουλειές δεν υπήρχαν. Πείνασαν ακόμα και το ψωμί. Τυλιγμένη στο σάλι της πήγαινε στα χωράφια να μαζέψει χόρτα, να τα βράσει, να ξεγελάσουν την πείνα τους. Αν έβρισκε κανένα κρεμμύδι, είχαν γιορτή. Οι κοιλιές τους συνεχώς γουργούριζαν. Τα σωθικά της σκίζονταν σαν έβλεπε την πείνα ολοζώντανη στα μάτια των παιδιών της.

Ήρθε η άνοιξη. Άρχισε να δουλεύει στους μπαζέδες. Μόλις ξημέρωνε, κινούσε για το χωράφι και γυρνούσε όταν ο ήλιος είχε βασιλέψει. Έπεφτε το βράδυ να κοιμηθεί, να ξεκουράσει το βασανισμένο κορμί της και ο ύπνος δεν έλεγε να την πάρει. Πόσο θα άντεχε; Αν πέθαινε και αυτή, τι θα γίνονταν τα παιδιά της; Ο ύπνος την επισκεπτόταν αργά. Ένας ύπνος βασανιστικός, ανήσυχος. Ξυπνούσε το πρωί αποκαμωμένη, με το κεφάλι βαρύ. Κινούσε πάλι για τη δουλειά και γυρνούσε το βράδυ σαν έπεφτε ο ήλιος. Οι μέρες ήταν μεγάλες, ατελείωτες, ζεστές, να ξεραίνουν το στόμα, να μουσκεύουν τα ρούχα από τον ιδρώτα που στέγνωνε πάνω στο σώμα. Τότε της έγινε η πρόταση να δουλέψει στο σπίτι του Μιχάλη του Αλατσατιανού. Ήταν μεγαλοκτηματίας. Του ανήκαν ατέλειωτα χωράφια και

ένα ολόκληρο βουνό φυτεμένο με αμπέλια και οπωροφόρα δέντρα. Ολοχρονίς, κόσμος πολύς δούλευε στα κτήματά του. Ζητούσε μια γυναίκα να μαγειρεύει γι' αυτούς. Του πρότειναν την Αρετή. Πήρε στη δούλεψή του και τον Παράσχο, βοηθό του αγελαδάρη. Η Αρετή μαγείρευε το φαγητό της ημέρας, ζύμωνε το ψωμί και κοντά στο μεσημέρι ένας εργάτης φόρτωνε το καζάνι, το βαρέλι με το νερό, τις ελιές -μετρημένες, οχτώ για κάθε άτομο- τα παστά ψάρια και ό,τι άλλο υπήρχε στο κάρο και κινούσε για τα χωράφια να κάνει τη διανομή. Η Περσεφόνη ήθελε να γίνει υφάντρα. Πήγαινε κάθε μέρα στη Μαρία τη Μιχάλαινα να μάθει τα μυστικά του αργαλειού. Τη Μαριάνθη την έπαιρνε μαζί της η Αρετή. Ήταν φρόνιμο και ήσυχο παιδί. Ασυνήθιστα σοβαρό για την ηλικία του. Καθόταν σε μια γωνιά και έπαιζε με την πάνινη κούκλα που της είχε φτιάξει η μαμά της. Άλλοτε τραβούσε γραμμές στο χώμα που τις πηδούσε με το ένα πόδι παίζοντας κουτσό. Κάθε μέρα μάζευε τα υπολείμματα από την παρασκευή του φαγητού και τάιζε τις κότες, που την είχαν μάθει. Μόλις την έβλεπαν να σηκώνει τον κουβά ήξεραν πως ήρθε η ώρα του φαγητού τους. Την περικύκλωναν καθαρίζοντας και άρπαζαν με τις μύτες τους μέσα από τον κουβά τα αποφάγια. Όταν βαριόταν και ο ήλιος τη ζάλιζε, έβρισκε μια δροσερή γωνιά και ξάπλωνε. Γρήγορα την έπαιρνε ο ύπνος. Η μεγαλύτερη χαρά της ήταν όταν της έδινε η μαμά της ζυμάρι να φτιάξει τα δικά της κουλούρια. Πάντα έφτιαχνε τρία. Ένα για τον Παράσχο, ένα για την Περσεφόνη και ένα για εκείνη. Τα έψηνε στον φούρνο μαζί με το ψωμί που ζύμωνε η μαμά της. Όσο κι αν της

τρπούσε τη μύτη η μυρωδιά του φρεσκοψημένου, δεν τα δοκίμαζε. Τα φύλαγε για το θράδυ, να τα φάει μαζί με τα αδέρφια της.

Ο χατζη-Παναγής συνεργαζόταν χρόνια με τον Αλατσατιανό. Πριν από το 1912 πήγαινε αρκετές φορές τον χρόνο στη Μικρά Ασία. Αγόραζε σιτάρι, κριθάρι, αγελάδες, σουσάμι, σταφίδες. Πουλούσε μαστίχα, μανταρίνια, πορτοκάλια, λεμόνια, γλυκά χιώτικα, σούμα. Μετά την απελευθέρωση της Χίου και την ένωσή της με την υπόλοιπη Ελλάδα, το εμπόριο και η επαφή ανάμεσα στους ανθρώπους που τους χώριζε ένα στενό θαλασσινό κανάλι, δυσκόλεψε. Οι ανθρώπινες σχέσεις δεν άλλαξαν, αλλά μπήκαν ανάμεσά τους τελωνεία, πασαπόρτια, δασμοί, διαδικασίες άγνωστες και ανοίκειες. Ο χατζη-Παναγής αραίωσε το πάρε-δώσε, αλλά δεν το σταμάτησε τελείως. Η μαστίχα ήταν απαραίτητη και περιζήτητη στα ανατολίτικα χαρέμια. Ήταν το κύριο εμπορεύσιμο είδος πάνω στο οποίο στηριζόταν όλη η εμπορική δραστηριότητα του Χιώτη εμπόρου. Κάθε φορά που βρισκόταν απέναντι, δεν παρέλειπε να επισκέπτεται τον φίλο του, τον Μιχάλη τον Αλατσατιανό.

Η φιλία τους άρχισε χρόνια πριν. Διατηρήθηκε και ενισχύθηκε από την εκτίμηση που έτρεφε ο ένας για τον άλλο. Όσες μέρες έμενε στην Κάτω Παναγιά ο Αλατσατιανός, τον φιλοξενούσε στο σπίτι του. Εκεί είδε πρώτη φορά τη Μαριάνθη. Από το παράθυρό του παρακολουθούσε κάθε δραστηριότητά της. Είχε μια σιγουριά στις κινήσεις που δεν ταίριαζε σε τόσο μικρό παιδί. Η γλυκύτητα του προσώπου της τον κέρδισε αμέσως. Μόλις

έμπαινε στην αυλή του σπιτιού, την έψαχνε με τα μάτια. Ρώτησε τον Μιχάλη ποιο είναι αυτό το παιδί. Όταν έμαθε την ιστορία της, του καρφώθηκε η ιδέα να την υιοθετήσει. Παιδιά ο Θεός δεν του χάρισε. Η χατζήδαινα -Αναστασία ήταν βαφτισμένη και Στασώ τη φώναζαν ώσπου έγινε χατζήδαινα- ήταν πια σαράντα χρόνων και αυτός σαράντα τέσσερα. Είχαν χάσει κάθε ελπίδα να αποκτήσουν παιδί. Όσα πρακτικά γιατροσόφια τους υπέδειξαν, τα έκαναν. Αποτέλεσμα όμως δεν είδαν κανένα. Μέχρι τους Αγίους Τόπους έφτασαν. Φίλησαν το χέρι του Πατριάρχη Ιεροσολύμων και έταξαν, αν αποκτήσουν παιδί, να το φέρουν και αυτό και να το βαφτίσουν στον Ιορδάνη. Έτσι έγινε εκείνος χατζη-Παναγής και η Στασώ, χατζήδαινα. Ο αδελφός του ο Γιάννης ονόμασε τον μικρό του γιο Παναγιώτη για να τον ευχαριστήσει. Τα αγαπούσε τα ανίψια του και ιδιαίτερα τον μεγάλο, τον Δημητρώ, κι ας μην είχε το όνομά του. Η λαχτάρα, όμως, για ένα παιδί μέσα στο σπίτι του έκαιγε άσβηστη στην καρδιά του.

Τα είπε όλα αυτά στον φίλο του τον Μιχάλη. Ο Αλατσατιανός βρήκε καλή την ιδέα. Είχε πάει κι αυτός αρκετές φορές στη Χίο και είχε φιλοξενηθεί στο σπίτι του φίλου του, στην Καλλιμασιά. Είχε γνωρίσει τη χατζήδαινα. Γυναίκα του Θεού που πάντα έκανε ό,τι της έλεγε ο χατζη-Παναγής. Εξάλλου, η Καλλιμασιά δεν ήταν Κάτω Παναγιά. Ήταν κεφαλοχώρι και δασκαλοχώρι. Δύο Πατριάρχες, ο Ιωακείμ ο Β΄ και ο Ιωακείμ ο Δ΄ ήταν Καλλιμασιώτες. Λειτουργούσαν ονομαστά σχολεία που θα έδιναν την ευκαιρία στη Μαριάνθη να μορφωθεί. Γιατί φαινόταν πως αγαπούσε τα γράμματα. Μια φορά αν άκουγε κάτι, το τύπωνε στο μυαλό της αμέσως. Τι

μέλλον είχε αν έμενε με τη μητέρα της; Τι θα γινόταν; Ένα τίποτα. Ένα μηδενικό. Ενώ αν την υιοθετούσε ο χατζη-Παναγής, θα την προίκιζε καλά, θα την καλοπά-ντρευε και θα βοηθούσε την Αρετή και τα παιδιά της.

Όλα αυτά ο Αλατσατιανός τα ανέφερε στην Αρετή όταν έφυγε ο χατζη-Παναγής. Στην αρχή η Αρετή δεν ήθελε να ακούσει κουβέντα. Μόνο η σκέψη πως δεν θα ξανάβλεπε τη Μαριάνθη τη γέμιζε φρίκη. Σταματούσε το μυαλό της. Εκτός αυτού, όσο υπήρχε η Μαριάνθη στο σπίτι, ένιωθε την παρουσία του Μήτσου πλάι της. Ήταν η αγαπημένη του. Αν έδιδωχνε το παιδί, θα έδιδωχνε και τη σκιά του. Την ένιωθε τη σκιά του πολλές φορές μέσα στο σπίτι, στο τραπέζι όταν έτρωγαν, στο κρεβάτι όταν ξάπλωνε, στον δρόμο να την ακολουθεί. Πώς λοιπόν να αποχωριστεί και το παιδί της και τον Μήτσο;

«Ευχαριστώ για το ενδιαφέρον σου, κυρ Μιχάλη, αλλά δεν είναι εύκολο αυτό που μου ζητάς. Είναι το στερνοπαίδι μου, το αγαπημένο του συχωρεμένου του πατέρα της, η παρηγοριά η δική μου και των αδελφών της. Δεν μπορώ να το κάνω».

«Δεν κρατώ αυτά τα λόγια σαν τελειωτική απάντηση, Αρετή. Καταλαβαίνω ότι είναι δύσκολο. Σκέψου όμως τι μέλλον ανοίγεται μπροστά της. Τι μπορείς να της προσφέρεις εσύ; Εγώ τον ξέρω τον χατζη-Παναγή. Για το χατίρι της Μαριάνθης θα βοηθήσει και τα άλλα παι-διά σου. Εξάλλου το παιδί είναι μεγάλο, ξέρει ότι είσαι η μάνα του και η Περσεφώνη και ο Παράσχος αδέρφια της. Αυτό δεν θα το σθήσει κανένας. Η Χίος είναι απέ-ναντι. Όποτε θέλεις, θα μπορείς να πηγαίνεις να τη βλέπεις. Αλλά και ο χατζη-Παναγής θα τη φέρνει μαζί

του όποτε έρχεται εδώ. Μη βιαστείς να δώσεις απάντηση. Σκέψου αυτά που σου είπα και όταν με το καλό ξαναέρθει σε τρεις μήνες ο χατζη-Παναγής, θα μας πεις τον τελευταίο σου λόγο».

Είχε δίκιο ο κυρ Μιχάλης. Σωστά όσα είπε. Κουβέντες λογικές. Η λογική της έλεγε πως έπρεπε να δώσει το παιδί. Αλλά το συναίσθημα μέσα της επαναστατούσε.

Μα τι είναι το παιδί μου, σκεφτόταν. Καρέκλα από το σπίτι μου για να το δώσω; Όχι, αποκλείεται. Δεν το δίνω. Αν πεθάνουμε όλοι, θα πεθάνει κι αυτή. Δεν μπορώ. Τρία παιδιά μου άφησε ο Μήτσος, τρία θα κρατήσω. Θα τα κρατήσω μαζί μου, ενωμένα και αγαπημένα.

Αυτά σκεφτόταν να πει στον Μιχάλη. Όμως άλλα γεγονότα ήρθαν και ανάτρεψαν τη ζωή τους. Από καιρό άκουγαν πως οι Τούρκοι άρχισαν να γίνονται επικίνδυνοι. Πολλοί έλεγαν πως ετοιμάζαν στρατό για να διώξουν τους Έλληνες από τη Μικρά Ασία. Άλλοι τα θεωρούσαν όλα αυτά λόγια του αέρα. Κανένας δεν μπορούσε να σκεφτεί ότι ήταν δυνατόν, μετά από τρεις χιλιάδες χρόνια που ζούσαν οι Έλληνες σ' αυτά τα χώματα, να ερχόταν μια μέρα που θα τους έδιωχναν. Όμως τα σύννεφα του πολέμου πύκνωναν πάνω από τον ουρανό της Ιωνίας. Το 1914 έγινε ο πρώτος διωγμός. Οικογένειες ξεσπιτώθηκαν. Άλλοι εγκαταστάθηκαν στη Χίο, άλλοι στη Σάμο, άλλοι στη Μυτιλήνη. Η Αρετή ανησύχησε. Πού θα πήγαινε με τρία μικρά παιδιά, χωρίς άντρα, χωρίς σπίτι, χωρίς πατρίδα; Η ανασφάλεια τυλίχτηκε σαν βρόγχος στον λαιμό της και την έπνιγε. Άρχισαν πάλι οι άυπνες νύχτες, με μικρά διαλείμματα βασανιστικού ύπνου. Κάθε βράδυ άναβε το καντήλι και

παρακαλούσε την Παναγιά να τη φωτίσει. Μερικές φορές τα έβαζε με τον νεκρό Μήτσο.

«Εσύ κοιμάσαι ήσυχος, χωρίς σκοτούρες. Με άφησες μονάχη να παραδέρνω σ' αυτήν τη φουρτούνα».

Γρήγορα όμως μετάνιωνε γι' αυτά της τα λόγια. Θυμόταν το ψηλό του κορμί, το κατσαρό μαλλί, το μαύρο μουστάκι που σάπιζαν στη σκοτεινιά του μνήματος, τα μαύρα του μάτια με τις γυριστές βλεφαρίδες που δε θα αντίκριζαν ποτέ ξανά το φως του ήλιου, τα σύννεφα, το φεγγάρι.

«Φώτισέ με Θεέ μου, τι να κάνω».

Ένα βράδυ είδε ένα όνειρο. Άνοιξε, λέει, η πόρτα του σπιτιού και μπήκε ο Μήτσος. Λεβέντης, ψηλός, όπως τον ήξερε. Της φάνηκε μόνο λίγο πιο χλωμός. Κάθισε χωρίς να μιλήσει στο μιντέρι*. Την κοιτούσε αμίλητος. Το ίδιο και εκείνη. Μετά από λίγο, χωρίς κουβέντα, σηκώθηκε, και κατευθύνθηκε στην πόρτα.

«Ε, Μήτσο, πώς από δω;» τον ρώτησε ξέπνοα.

Ο Μήτσος σταμάτησε. Γύρισε, την κοίταξε στα μάτια και είπε:

«Να το στείλεις το παιδί εκεί που το ζητάνε. Δεν σου έλεγα πως τη Μαριάνθη μας θα πληρώσουν για να την πάρουν;»

Μόλις είπε αυτά τα λόγια, γύρισε, έσκυψε το κεφάλι για να περάσει από τη χαμηλή πόρτα και βγήκε από το σπίτι.

Η Αρετή ξύπνησε μούσκεμα στον ιδρώτα. Κατάλαβε πως έπρεπε να κάνει πέτρα την καρδιά της και να

* Χτιστό ντιβάνι.

αποχωριστεί τη Μαριάνθη. Το βράδυ της ίδιας μέρας το συζήτησε με τον Παράσχο και την Περσεφόνη. Είχαν μεγαλώσει αρκετά και η Αρετή μετρούσε τη γνώμη τους. Η Περσεφόνη ήταν δώδεκα χρονών και ο Παράσχος δέκα. Περίμεναν να κοιμηθεί η Μαριάνθη. Ήταν πολύ μικρή για να ακούσει τη συζήτηση που την αφορούσε. Ο Παράσχος δεν μίλησε. Η Περσεφόνη άρχισε να κλαίει. Ήταν κοντά οκτώ χρονών, όταν γεννήθηκε η μικρή της αδελφή. Σχεδόν τη μεγάλωσε εκείνη. Αν και πάντα τη ζήλευε, γιατί της έκλεψε την αγάπη του πατέρα τους -που πριν τον ερχομό της Μαριάνθης στη ζωή μονοπωλούσε η ίδια- η σκέψη πως θα την έχανε, την πονούσε. Ήταν όμως αρκετά μεγάλη για να καταλάβει πως, αν ο χατζη-Παναγής υιοθετούσε τη Μαριάνθη, θα άλλαζε και η δική της ζωή. Θα της αγόραζε έναν αργαλειό και θα ύφαινε στο σπίτι. Την τέχνη την είχε μάθει καλά. Θα λογιζόταν σαν ονομαστή υφάντρα. Όχι το ορφανό που το έβαζε η Μαρία η Μιχάλαينا να δένει κόμπους, να κάνει θελήματα και να υφαίνει μέτρα ολόκληρα κάθε μέρα χωρίς πληρωμή. Που προσπαθούσε με την άκρη του ματιού να κλέψει τεχνικές και μυστικά της ύφανσης, ζηλότυπα κρυμμένα από τη Μιχάλαينا.

Την άλλη μέρα η Αρετή επισκέφτηκε τον Αλατσατιανό. Του ανακοίνωσε την απόφασή της να δώσει το παιδί για υιοθεσία και αυτός έστειλε μήνυμα στον χατζη-Παναγή να φτάσει το συντομότερο, μη λάχει και αλλάξει γνώμη η Αρετή.

Ο χατζη-Παναγής όταν γύρισε σπίτι του, συζήτησε τις προθέσεις του με τη χατζήδαινα. Εκείνη όπως πάντα

δεν έφερε αντίρρηση στη θέλησή του.

«Θα γίνει όπως θέλεις εσύ, άντρα μου. Εσύ ορίζεις».

Όσο περνούσε ο καιρός και δεν έστελνε μήνυμα ο Αλατσατιανός, τόσο τον ζώνανε τα φίδια πως η δουλειά θα χαλούσε. Εκτός από τη γυναίκα του δεν φανέρωσε σε κανέναν τα σχέδιά του· ούτε στον αδελφό του. Ήταν βέβαιος πως δεν θα έβλεπαν με ευχαρίστηση τον ερχομό ενός ξένου παιδιού στο σπίτι του. Η νύφη του, η Πλουμού*, το είχε σίγουρο πως μια μέρα τα παιδιά της θα γίνονταν οι κληρονόμοι του.

Μόλις πήρε το χαμπέρι για την απόφαση της Αρετής, γέμισε το κεμέρι του λίρες και πεντόλιρα, φόρεσε την τσόχινη βράκα, το κόκκινο ζωνάρι, το κεντητό γιλέκο, ανέβηκε σε μια βάρκα και έφτασε στην Κάτω Παναγιά. Κάλεσαν τον παπά στο σπίτι του Αλατσατιανού, ορκίστηκε ο χατζη-Παναγής στο ιερό Ευαγγέλιο πως θα φροντίζει σαν πραγματικό παιδί του τη Μαριάνθη, έδωσε λίρες και πεντόλιρα στην Αρετή και την άλλη μέρα κίνησε μαζί με το παιδί με καρότσα ως τον Τσεσμέ και από εκεί με βάρκα ως τη Χίο.

Η Μαριάνθη είχε αποκοιμηθεί στην αγκαλιά του. Ένωθε το κορμάκι της παραδομένο στη γλύκα του ύπνου, ένα μικρό πουλί πεσμένο από τη φωλιά του. Ένωσε συγκίνηση και στο στήθος πεταρίσματα ανησυχίας. Τρόμαξε με τη συναίσθηση του μεγέθους της ευθύνης που είχε γι' αυτήν τη μικρή ύπαρξη που κοιμόταν στην αγκαλιά του. Η τύχη της εξαρτιόταν αποκλειστικά από αυτόν.

* Γυναικείο όνομα, πολύ συνηθισμένο στην Καλλιμασιά. Προέρχεται από το πλουμί, το στολίδι.

Ένωσε τα μάτια του Νικολή της Αγόραινας να κοιτάνε με έκδηλη περιέργεια πότε εκείνον και πότε το παιδί. Ήταν φανερό πως απορούσε πώς βρέθηκε το παιδί μαζί του. Σκέφτηκε να μη μιλήσει και να τον αφήσει με την περιέργειά του. Αλλά ποιος ξέρει τι ιστορίες θα σκάρωνε με τη φαντασία του. Γι' αυτό προτίμησε να πει την αλήθεια.

«Αναρωτιέσαι, Νικολή, ποιο είναι το παιδί; Θα σου πω. Είναι η ψυχοκόρη μου. Εγώ δεν έχω παιδιά κι αυτό δεν έχει πατέρα. Είπα λοιπόν να κάμω ένα καλό. Όχι μόνο για το παιδί, αλλά και για μας, να βρίσκεται μια κόρη δίπλα μας στα γεράματα».

«Καλά έκαμες, χατζη-Παναγή. Δόξα σοι ο Θεός, σου χάρισε πολλά καλά. Ας χορτάσει δίπλα σου κι ένα πεινασμένο».

Μπήκαν στον Κάμπο. Το μουλάρι περπατούσε ήρεμα. Ήταν πια μεσημέρι. Ο ήλιος έκαιγε. Πάνω από τους ψηλούς μαντρότοιχους των περιβολιών πρασίνιζαν οι κορυφές των πορτοκαλιών και των λεμονιών. Ήταν στην άνθισή τους. Το άρωμά τους γέμιζε τον αέρα και τον ζάλιζε. Να 'ταν αυτό, να 'ταν οι συγκινήσεις της ημέρας, πάντως τα μάτια του χατζη-Παναγή βάρυναν κι έκλεισαν. Το κούνημα του κάρου τον νανούρισε. Τον πήρε ο ύπνος. Το φέσι του έπεσε στραβά πάνω στο μέτωπό του.

Η Μαριάνθη ξύπνησε. Τον είδε να κοιμάται και για να μην τον ξυπνήσει έμεινε ακίνητη. Αναρωτήθηκε πού πήγαιναν. Ποιος ήταν αυτός ο άγνωστος άντρας που της έλεγε πως ήταν ο καινούριος της πατέρας; Γιατί άφησε η μαμά της να την πάρει μαζί του; Τι δεν έκανε σωστά και σαν τιμωρία την έδιωξαν από το σπίτι τους; Πόσος καιρός είναι ως το καλοκαίρι που θα έρθει η μαμά της στη

Χίο; Ερωτήματα και απορίες αναπάντητες βασάνιζαν το παιδικό μυαλό της. Μήπως δεν τάιζε σωστά τις κότες; Δεν έδινε την κούκλα της στην Περσεφόνη για να παίξει; Μα μια φορά που της την έδωσε την παράτησε στο πεζούλι της αυλής και βράχηκε. Μήπως τότε που έφαγε λίγο από το κουλούρι του Παράσχου; Ό,τι και να ήταν, το καλοκαίρι που θα έρθουν θα τους ζητήσει συγγνώμη και θα υποσχεθεί πως δεν θα το ξανακάνει. Φτάνει να την πάρουν πίσω μαζί τους στο σπίτι τους. Μα τι είναι αυτοί οι ψηλοί τοίχοι; Μοιάζουν κάστρα που φυλακίζουν τους ανθρώπους. Μήπως σε τέτοιο σπίτι θα μείνει; Θα την κλείσουν μέσα και δεν θα την αφήσουν να βγει έξω ξανά! Τα μάτια της γέμισαν απρόσκλητα δάκρυα. *Πρέπει να είμαι καλό παιδί, σκέφτηκε. Να κάνω ό,τι μου λένε. Διαφορετικά θα με τιμωρήσουν χειρότερα. Ο καινούριος μου πατέρας είπε να μην κλαίω. Μήπως το θέλω κι εγώ; Μοναχά τους έρχονται τα δάκρυα.*

Μια πέτρα που βρέθηκε πάνω στον διάβα της ρόδας, τράνταξε το κάρο. Ο χατζη-Παναγής ξύπνησε. Άνοιξε με δυσκολία τα μάτια, που τα τύφλωναν οι κατακόρυφες ακτίνες του ήλιου, έσιαξε το φέσι του και βολεύτηκε στη θέση του. Είδε πως η Μαριάνθη είχε ξυπνήσει. Ένιωσε να διψάει.

«Καλά τον πήρα κατά πώς φαίνεται. Γιωργί, σου βρίσκεται καθόλου νερό;»

«Όχι, χατζη-Παναγή. Μην ανησυχείς όμως. Φτάνουμε στου Κλούβα. Εκεί υπάρχει νερό να ξεδιψάσουμε όλοι».

Ένας σιδερένιος σωλήνας με φραγμένη την άκρη από ένα ξύλο τυλιγμένο με πανί, προεξείχε από τον μαντρό-

τοιχο ενός περιβολιού. Μόλις τράβηξε το Γιωργί το ξύλο, το νερό έτρεξε από τον σωλήνα. Αφού ήπιαν και ξεδιψασαν, το Γιωργί ξεκρέμασε τη σίκλα που είχε κρεμασμένη κάτω από το κάρο, τη γέμισε νερό και την έβαλε μπροστά στη μουσούδα του μουλαριού να πει, να δροσιστεί κι αυτό. Ο χατζη-Παναγής κατέβασε τη Μαριάνθη από το κάρο και έκανε τις χούφτες του ποτήρι για να πει. Το κρύο καμπούσικο νερό τη δρόσισε. Σήκωσε το κεφάλι της και τα μάτια της συνάντησαν τη ματιά του χατζη-Παναγί. Η γλυκύτητα και η καλοσύνη που διέκρινε μέσα τους τη γέμισαν εμπιστοσύνη. Τα μάγουλά της είχαν πυρώσει από τον μαγιάτικο μεσημεριανό ήλιο. Ο χατζη-Παναγής έβρεξε τις παλάμες του και δρόσισε το πρόσωπο και το κεφάλι της. Οι ατίθασες ξανθές μπούκλες υγράθηκαν και ενώθηκαν με τα άλλα μαλλιά της. Έβγαλε το μαντίλι του και τη σκούπισε. Την ανέβασε στο κάρο, ανέβηκε κι αυτός και το μουλάρι συνέχισε το μονότονο ταξίδι του.

«Γιατί είναι τόσο ψηλοί οι τοίχοι;» ρώτησε το παιδί.

«Πίσω από αυτούς τους τοίχους, κόρη μου, είναι τα περιβόλια, γεμάτα πορτοκαλιές, λεμονιές, νεραντζιές, μανταρινιές. Τώρα είναι ανθισμένες και μοσκοβολά ο τόπος. Μετά θα δέσουν τους καρπούς τους. Τον χειμώνα θα ωριμάσουν και οι περιβολάρηδες θα τους πουλήσουν. Με τα λεφτά που θα πάρουν θα ζήσουν την οικογένειά τους για έναν ολόκληρο χρόνο. Πρέπει να προστατεύσουν το βιος τους από τους δυνατούς αέρηδες και από τους κλέφτες. Γι' αυτό έκτισαν αυτούς τους ψηλούς τοίχους».

«Δεν είναι φυλακές;»

«Όχι, να και τα σπίτια τους. Τα χτίζουν πάντα στην

άκρη του περιβολιού, δίπλα στον δρόμο, με μια μεγάλη πόρτα για να χωράνε να περνούν τα φορτωμένα με τον καρπό κάρα».

«Το σπίτι που θα πάμε έχει κι αυτό τόσο ψηλούς τοίχους;»

«Μη φοβάσαι, το σπίτι που θα μείνεις δεν έχει καθόλου τοίχους. Όταν θα βγαίνεις στη βεράντα, θα βλέπεις τη θάλασσα και τα βουνά ως εκεί που φτάνει το μάτι σου. Ησύχασες τώρα;»

Χωρίς να το καταλάβει, το χέρι του χάιδευε τα μαλλιά της. Το παιδί χαλαρό αφηνόταν στην πατρική επαφή. Πρωτόγνωρα συναισθήματα τον συνεπέραν. Περηφάνια, τρυφερότητα, ευθύνη. Επιτέλους ήταν πατέρας. Τι κι αν δεν απέκτησε δικά του παιδιά; Αξιώθηκε να κρατά στην αγκαλιά του ένα ξεπεταρούδι και να του χαιδεύει τα μαλλιά.

Γρήγορα έφτασαν στου Βάγια. Ο ψηλοί τοίχοι κάθηναν κι έδωσαν τη θέση τους σε χρυσοπράσινα χωράφια σπαρμένα σιτάρι, που ψήλωναν το κεφάλι τους ζητώντας την ευλογία του ζωογόνου ήλιου για να μεστώσουν τον καρπό τους.

«Καλή η χρονιά φέτος, χατζη-Παναγή», είπε ο Νικολής. «Έριξε ο Πανάγαθος μπόλικο νεράκι. Τα σιτάρια φαίνονται καλά. Αν πάει έτσι ο καιρός σε δυο βδομάδες θ' αρχίσει το θέρος*».

«Το μαγαζί του γεωργού είναι ξεσκέπαστο. Άλλος ορίζει γι' αυτόν. Πάντα θα εξαρτάται από τον καιρό και πάντα θα παρακαλεί το έλεος του Θεού».

* Θερσιμός.

Πέρασαν και το Νεχώρι. Άρχιζε η ανηφόρα του Άγιου Μηνά. Ανηφόρα απότομη και μακριά. Το μουλάρι αγκομαχούσε. Το Γιωργί σταμάτησε το κάρο και είπε στους άνδρες να κατεβούν, να ελαφρώσει το φορτίο. Ο Νικολής βοηθούσε σπρώχνοντας από πίσω, ενώ το Γιωργί κρατώντας τα χαλινάρια το τραβούσε από μπροστά. Όταν τελείωσε η ανηφόρα, οι άνδρες ανέβηκαν ξανά στο κάρο. Το μουλάρι προχωρούσε. Το κεφάλι του κουνιόταν ρυθμικά πάνω-κάτω. Τον ήξερε καλά τον δρόμο. Κάθε μέρα έκανε αυτό το δρομολόγιο. Χειμώνα-καλοκαίρι. Ένιωθε πως πλησίαζε στο γιατάκι του. Το Γιωργί θα το ξεπέζεψε, θα του έβγαζε τα χαλινάρια που του πλήγωνα το στόμα, θα το τάζε, θα το πότιζε και θα το άφηνε να ξεκουραστεί ως το πρωί της άλλης μέρας.

Στη στροφή του δρόμου φάνηκε μακριά ένα χωριό χτισμένο αμφιθεατρικά στην πλαγιά του λόφου. Ελιές και σκίνοι, φυτεμένοι σε ένα αδιαχώρητο σύνολο, έδιναν την εντύπωση πληθωρικής βλάστησης. Στο κέντρο του χωριού δέσποζε μια τεράστια εκκλησία.

«Βλέπεις, Μαριάνθη; Αυτή είναι η Καλλιμασιά».

ΜΑΡΙΑΝΘΗ

Η σιωπή της προδοσίας

Η Μαριάνθη από μικρή έμαθε να υπακούει και να βαδίζει στους δρόμους που της χάραξαν, χωρίς να τη ρωτήσουν αν μπορούσε να τους περπατήσει. Υποχρεώθηκε να παλεύει, να προσπαθεί, να αγωνίζεται στραγγίζοντας την καρδιά της, πνίγοντας τα αισθήματα που ταρακουνούσαν συθέμελα την ύπαρξή της.

Αυτή είναι η ιστορία της Μαριάνθης που γεννήθηκε στην Κάτω Παναγιά της Μικράς Ασίας στις αρχές του προηγούμενου αιώνα. Έμεινε ορφανή από πατέρα όταν ήταν πέντε χρόνων και η μητέρα της αναγκάστηκε να τη δώσει για υιοθεσία. Η μοίρα της χαμογέλασε κι έζησε όμορφα παιδικά χρόνια σαν παραμύθι... που κάποτε τελείωσε. Και ήρθε η σκληρή πραγματικότητα. Μ' έναν γάμο που ποτέ δεν θέλησε, μ' έναν άντρα που ποτέ δεν αγάπησε. Με τις τόσο δύσκολες ιστορικές συγκυρίες να μην αφήνουν περιθώριο για κανένα λάθος.

Κι όταν απρόσμενα η αληθινή αγάπη της χτύπησε την πόρτα, επέλεξε να σιωπήσει και να βαδίσει στο μόνο μονοπάτι που γνώριζε, εκείνο της αυταπάρνης και του πόνου. Κι ως ήλπιζε σε τόσα πολλά, κι ως ζήταγε μόνο τα λίγα, τα απλά, αυτά που κάθε γυναίκα ονειρεύεται...

ΕΣΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΛ0019

ISBN 978-618-81634-9-2

9 786188 163492